

S T E N O G R A F I C K Ý Z Á P I S

z 19. schůze České národní rady - neveřejná část jednání
(turny 69 až 77)

konané dne 22. května 1991

v jednacím sále České národní rady v Praze 1, Sněmovní 4

19.ČNR

69/1

22. května 1991
Koc/Šv

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Zahajujeme přerušenu schůzi. Hlásí se poslanec Zahradníček.

Poslanec Jan Zahradníček: Vážený pane předsedající, dámy a pánové, chtěl bych navrhnout, abychom revokovali usnesení, kterým utajňujeme tento bod jednání. Samozřejmě, že důvody jsou na místě, ale myslím, že by vznikly různé dohady. Nebudu to dále zdůvodňovat, ať to uváží každý sám. (Potlesk)

Poslanec Jiří Payne: Vážení poslanci, vážené poslankyně, když jsme o podobném tématu hovořili v souvislosti s projednáváním návrhu kompetenčního zákona FS, domnívám se, že tehdy pan premier vyjádřil přání, aby hovory, které byly v tomto směru vedeny, nebyly zveřejňovány. Proto se domnívám, že možná tato situace trvá i do dneška a že je třeba, abychom si o tom mohli bez účasti veřejnosti popovídat a připravit se i na takovou extrémní variantu. Domnívám se, že by se však k této věci měla vyjádřit vláda, jaký způsob projednávání by považovala za vhodný.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji panu poslanci Paynovi. Hlásí se pan Poslanec Ortman.

Poslanec Jaroslav Ortman: Vážený pane předsedající, vážení kolegové, dovoluji Vám předložit dva procedurální návrhy. Rozhodli jsme se zařadit tento bod k projednání. Prožíváme dramatické dny ve vztahu hledání společných cest k upevnění federace a hledání nové tváře. Domnívám se, že by se i pozice české strany při jednání mohla ztížit, pokud bychom projednávali bod, jak byl navržen a proto si myslím, že vhodným polem pro projednání těchto otázek je jednání v klubech o otázkách fenoménu české politiky, která je důležitým atributem.

V případě, že by můj procedurální návrh jako číslo jedna nebyl sněmovnou odsouhlasen, hlásím se plně k návrhu, který zde zazněl. Přátelé, politika je věcí veřejnou a je-li věcí veřejnou, pak bychom měli jednat na veřejném zasedání.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Protože byl dotaz na vládu, prosím pana premiera, aby k tomu zaujal stanovisko, zda tedy odtajnit nebo tajně a nebo v klubech.

Předseda vlády Petr Pithart: Vážený pane předsedající, dámy a pánové, obávám se, že se nybí pokoušíte přenést odpovědnost v této choulostivé věci na vládu. (Potlesk)
Dovedu si představit důvody, které vedly navrhovatele, chápu i důvody, které vedou ty, kteří přichází s protinávrhem. Vláda na tomto v podstatě technologickém procesu eventuálního oddělení obou republik pracuje od předlomu roku, zatím odolává vědomě, zájmu sdělovacích prostředků, ale to je něco jiného, než když vy se rozhodnete tak či onak. Já se naopak domnívám, že postup vlády i v této otázce by měl být stanoven Vámi. Opakuji, že argumenty lze uvést pro oba důvody. (Potlesk).

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji panu premierovi. Ještě se hlásí pan poslanec Payne.

Poslanec Jiří Payne: Rád bych se vyjádřil ještě k návrhu, který zde padl, prostřednictvím poslance Ortmana, abychom projednávali věci v klubech. Domnívám se však, že vzhledem k tomu, že v této věci voláme k odpovědnosti vládu, že jde o záležitost, která musí být bezpodmínečně projednávána ve sněmovně, protože tato odpovědnost může být vyjádřena tím, že projednáme tuto věc ve sněmovně nikoliv v poslaneckých klubech.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Abychom si to ověřili, dám hlasovat o protinávrhu pana poslance Ortmana, zda v klubech nebo v parlamentě.

Poslanec Jaroslav Ortman: Pane předsedající, já jsem navrhoval revokovat naše usnesení o projednání tohoto bodu na dnešním plénu.

Poslanec Ladislav Jakl: Vážení přítomní, odpusťte mi krátkou technickou poznámku v této věci. Domnívám se, že každý z nás, jak tu jsme, když hlasujeme, tak hlasujeme zodpovědně s vědomím všech souvislostí. Proto si myslím, že k revokaci můžeme přistoupit jen tehdy, vyjdou-li najevo závažné nové skutečnosti, které jsme nevěděli v době prvního hlasování. Nic takového se nestalo a všechny okolnosti, které tady padly, jsme věděli od prvního hlasování.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Dal bych nejlépe hlasovat o protinávrhu pana poslance Ortmana, zda máme stáhnout tento bod z dnešního programu.

Poslanec Jan Zahradníček: Pane předsedající, já jsme měl pozměňovací návrh jako první.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Tato otázka ale logicky na sebe navazuje. Jestliže zamítneme revokaci, přistoupíme k vašemu návrhu.

Kdo je tedy pro návrh pana poslance Ortmana na stažení tohoto bodu z programu?

29.

Kdo je proti stažení tohoto bodu z programu? 102

Dále nemusíme hlasovat. Protinávrh pana poslance Ortmana nebyl přijat.

Nyní budeme hlasovat o tom, zda budeme o tomto bodu jednat tajně, nebo odtajněně.

Kdo je pro odtajnění našeho jednání v tomto bodě, ať zvedne ruku. 61

Kdo je proti? 58

Kdo se zdržel hlasování? 30

Je to tedy 61 ku 88, tedy zůstává utajnění.

19. ČNR

70/1

22. 5. 1991

D/Df

/pokračuje Malík/

Nyní prosím ještě pana poslance Payna, aby stručně uvedl bod, který navrhl zařadit. Ještě faktická poznámka pan poslanec Benda.

Poslanec Marek Benda: Upozorňuji, že podle § 14 odst. 3 ČNR musí rozhodnout, jestli tady mají zůstat skrutátoři a zapisovatelé. Na schůzi mohou být pouze poslanci a členové vlády ČR.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji. Prosím, abychom hlasovali o návrhu pana poslance Bendy. Ještě technická poznámka pan poslanec Šuman.

19. ČNR

70/2

22. 5. 1991

D/Df

Poslanec Vladimír Šuman: Požaduji, aby o těchto dvou skupinách bylo hlasováno odděleně.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Nejdřív tedy budeme hlasovat o tom, zda zde mohou zůstat skrutátoři.

Kdo je pro to, aby zde mohli skrutátoři zůstat. 96.

Kdo je proti 30.

Kdo se zdržel hlasování. 26.

Skrutátoři zde mohou zůstat.

Dávám hlasovat o tom, zda zde mohou zůstat stenografové.

Kdo je pro to, aby zůstali stenografové? 127.

Je někdo proti? 1.

Prosím faktickou poznámku.

19. ČNR

70/3

22. května 1991

D/Df

Poslanec Vojtěch Dohnal: Pane předsedající, zapoměl jste na pana kancléře - není ani poslanec, ani člen vlády, ani skrutátor, ani stenograf.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Hlasujeme tedy, zda zde může zůstat pan kancléř. A ještě pan Dr. Botur, ale ten odchází.

Kdo je pro to, aby zde zůstal pan kancléř? 117.

Kdo je proti? 1.

Kdo se zdržel hlasování? 25.

Pan kancléř zde může zůstat.

Domnívám se, že pan poslanec Payne toto dostatečně zdůvodnil při zařazování do programu, a proto můžeme přímo přistoupit k projevu pana premiéra, kterého prosím, aby se ujal slova.

19. ČNR

70/4

22. 5. 1991

D/Df

Předseda vlády, Petr Pithart: Vážený pane předsedající, vážená Česká národní rada, vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci, jsem rád, že tu panuje tak dobromyslná nálada. Mě jste však určili načít z jiného soudku.

Protože dnes nelze s jistotou předvídat osud federace, bylo by trestuhodnou nedbalostí, kdyby vláda ČR neuvažovala o eventualitě jejího rozpadu jako o jedné z reálných možností a kdyby se na ni nijak nepřipravovala. Proto už koncem minulého roku začala s přípravou potřebných postupů a opatření. Zřídila pracovní skupinu, kterou pověřila tímto úkolem.

I když se Česká vláda začala tímto problémem zevrubně zabývat, trvá na tom, že případný rozpad společné federace by byl událostí neblahou. Připravený sled opatření a postupů není v žádném případě zamýšlen jako politický argument, který by měl sloužit nějakému nátlaku. Je holou praktickou nezbytností srovnatelnou např. s nezbytností mobilizačních plánů. Ty má k dispozici každá vláda - i taková, která vůbec netouží po válce. Česká vláda proto od počátku pokládala připravovaný projekt za směrnici čistě interní. Vědomě odolala značnému nátlaku zvědavých sdělovacích prostředků. Česká národní rada jako nejvyšší orgán zákonodárné moci České republiky má však právo být s postupem prací vlády seznámena - a toto právo nyní uplatnila. Proto vláda vzápětí vyhovuje vaší žádosti o informaci.

Jak uslyšíte, jde o projekt ryze technického rázu. Tomu odpovídá i stylizace tohoto dokumentu.

Na základě signálů o možnosti rozdělení československé federace zahájila na přelomu roku vláda ČR interní práce na přípravě opatření, která by v kritickém období umožnila minimalizaci poruch v ekonomice, zachovala plynulost výroby, spotřeby, a zabezpečila fungování základních systémových struktur nezbytných pro chod hospodářství.

19. ČNR

70/5 ž

22. 5. 1991

D/Df

/pokračuje Pithart/

Existují v zásadě tři způsoby oddělení české a slovenské ekonomiky: Ústavní cestou po dohodě všech tří parlamentů, resp. referendem na základě zvláštního zákona. Neústavní cestou, t.j. např. vyhlášením samostatnosti jedné z republik nebo rozhodnutím orgánů jedné republiky o nadřazenosti jejích zákonů nad zákony federace na území této republiky. Konečně de facto odstoupením jedné z republik od realizace společně přijatého programu ekonomické reformy, kdy druhá republika by byla nucena přijmout opatření na ochranu ekonomiky vlastní.

xxx

(pokračuje p. Pithart)

Vláda České republiky připravila soubor potřebných opatření, aby orgány České republiky byly připraveny na všechny možné eventuality.

Chtěl bych vás seznámit s hlavními rysy těchto opatření pro řešení situace rozdělení společného státu. Opatření jsou členěna do tří skupin podle termínů jejich přípravy a provedení. Lze předpokládat období přípravných prací, období provedených příslušných opatření ke dni rozdělení a období opatření, následující po dni rozdělení ekonomik. V období přípravných prací na úseku bankovníctví, peněžnictví a devizového hospodářství se jedná zejména o následující opatření:

1. příprava ustavení české měny, včetně jejího kursu ke slovenské měně,
2. příprava okolkování dosavadních platebních prostředků, umožňujících oddělení české měny,
3. příprava rozdělení devizového inkasa a plateb podle příslušnosti příjemců a plátců,
4. dočasné omezení vnitřní směnitelnosti koruny včetně regulace dovozu a plateb do zahraničí do vypořádání devizových rezerv,
5. příprava ustavení emisní banky České republiky a delimitace vkladů i úvěrů komerčního peněžnictví a delimitace účtů podniků a obyvatel včetně úsporných vkladů a pojistných náhrad,
6. příprava dohody se Slovenskou republikou o rozdělení devizové pozice státu včetně devizových aktiv a pasiv v bilanci podniků a bank.

Na úseku státních financí, cen a cel:

1. příprava provedení rozdělení státních finančních aktiv a pasiv federace, příprava dohody o rozdělení závazků a pohledávek federálních ústředních orgánů,
2. příprava rozdělení státního rozpočtu federace, zejména jde o delimitaci daňových příjmů a výnosů, účelových fondů federace a o majetkové vypořádání federálních hospodářských subjektů. Bude třeba zabezpečit přípravu financování některých činností, které zabezpečují dosud federální orgány. Bylo by třeba připravit
3. emisi státních cenin České republiky,

(pokračuje p. Pithart)

4. bylo by třeba zajistit dočasné financování a užívání majetku v zahraničí, zahraniční úřady, majetkové účasti apod. do doby delimitace tohoto majetku, a konečně
5. bylo by třeba připravit vytvoření celních hranic mezi Českou republikou a Slovenskou republikou.

Na úseku vnějších hospodářských vztahů a vzájemného obchodu jde o přípravu těchto opatření:

1. by bylo třeba dohodnout se Slovenskou republikou, ve kterých oblastech a v jakém rozsahu bude provedeno
 - a) klíringové zúčtování plateb včetně způsobu vypořádání salda vzájemných inkas a plateb,
 - b) volnoměnové zúčtování,
 - c) zúčtování v národních měnách,
2. ve spolupráci s mezinárodními institucemi by bylo třeba připravit dohodu o nástupnictví České republiky a Slovenské republiky v mezinárodních ekonomických vztazích,
3. bylo by třeba připravit rozdělení majetku u organizací zahraničního obchodu,
4. dohodnout rozdělení obchodních a vládních úvěrů a půjček, participaci České republiky a Slovenské republiky na uzavřených zahraničních kontraktech,
5. rozhodnout rozdělení přijatých investičních a neinvestičních pomoci ze zahraničí.

Na úseku pracovněprávních vztahů a zaměstnanosti:

1. připravit návrh dohody o úpravě pracovněprávních vztahů, zaměstnanosti pro občany druhé republiky a o úpravě nároků na dávky a služby sociálního zabezpečení,
2. smluvně upravit se Slovenskou republikou nároky na dávky a služby sociálního zabezpečení u občanů, kteří pracovali na území jednoho státu, ale mají trvalý pobyt na území druhého státu,
3. dohodnout se Slovenskou republikou převzetí a vypořádání závazků z uzavřených mezinárodních smluv na daném úseku.

(pokračuje p. Pithart)

Na úseku materiálových a energetických vztahů a dodávek:

ropa

1. připravit nové dohody o dodávkách ropy z SSSR dalších zemí do České republiky,
2. připravit smlouvu mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o tranzitu ropy přes Slovenskou republiku ropovodem Družba a Adria a smlouvy o dodávkách ropných produktů,
3. urychlit napojení České republiky na západoevropské ropovody;

zemní plyn

1. se slovenským partnerem projednat podmínky dodávek plynu do České republiky a tranzit do západní Evropy,
2. dohodnout pronájem zásobníku plynu pro potřeby České republiky a neprodleně zahájit přípravu výstavby vlastního zásobníku plynu na území České republiky,
3. vybudovat mezistátní hraniční předávací stanici a zřídit dispečerské řídicí centrum pro Českou republiku včetně přebudování sdělovacího a řídicího systému,
4. projednat se slovenskou stranou podmínky jednotného postupu obou republik při projednávání změn mezivládní dohody o dovozu zemního plynu z SSSR;

elektrická energie

připravit smlouvu o dodávkách elektřiny do Slovenské republiky a o využívání jednotné elektrizační soustavy, jde cca o 4000 GWh ročně;

základní chemické produkty, kaučuk a plasty

1. zahájit přípravu návrhu smluv o dovozu těchto výrobků do České republiky, především z výroby Slovenské republiky, resp. od jiných zahraničních dodavatelů,
2. uzavřít smlouvu o dodávkách farmaceutických komponentů ze Slovenské republiky,

19.ČNR

71/4 Ž

22. května 1991
bz/ur

(pokračuje p. Pithart)

dodávky kovů

bezprostředně zahájit se slovenskou stranou jednání o smluvním zabezpečení těchto dovozů

- a) hutních a ocelářských výrobků, tj. předvalků a slitků, feroslitin, niklu a ocelových trubek v celkovém objemu 1,9 mil. tun,
- b) neželezných kovů, tj. mědi a hliníku v rozsahu 41 tis. tun.

Celková hodnota dovozu těchto položek představuje 23,7 mld Kčs. V případě neúspěšného jednání zajistit dovoz z volnoměnových oblastí;

dodávky vláken

1. zajistit jednání o smluvním zabezpečení dovozů ze Slovenské republiky, zejména hedvábného textilního materiálu a střiže. Celková hodnota dovozu představuje při stávajícím kursu k volným měnám zhruba 5,6 mld Kčs,
2. připravit náhradní odbyt pro dodávky významných textilních výrobků z České republiky do Slovenské republiky, zejména bavlnářských tkanin, tkanin ze syntetických vláken a vlnářských tkanin. Nutno uvažovat s variantou snížení výroby;

dodávky dřevní hmoty

smluvně zabezpečit dodávky bukové kulatiny ze Slovenské republiky v hodnotě 400 mil. Kčs, event. řešit dovozem z volnoměnové oblasti;

železniční doprava

1. vyhlásit přechodné období, ve kterém proběhne oddělení železniční dopravy, připravit pravidla konkrétního postupu,
2. připravit dohodu o podmínkách dalšího fungování železniční dopravy po rozdělení ČSFR. Zejména je nutno zabezpečit zachování grafikonu vlakové osobní dopravy, rozdělení parku osobních i nákladních vozů buď podle domovských stanic nebo poměrem 2 : 1, dodržování sjednaných mezinárodních smluv a ujednání.

(pokračuje Pithart)

3. Zpracovat dohodu o železničním tranzitu přes Slovenskou republiku do České republiky.

Státní hmotné a mobilizační rezervy:

- vypracovat návrh delimitace hmotných a mobilizačních rezerv

Ve druhé skupině opatření by bylo třeba po vyhlášení samostatnosti obou republik na úseku bankovníctví, peněžnictví a devizového hospodářství:

- 1. vyhlásit ustavení České emisní banky a stanovit její působnost vůči obchodnímu peněžnictví.
- 2. oddělit českou měnu okolkováním platebních prostředků
- 3. vyhlásit kurs české měny

Na úseku státních financí, cen a cel:

- 1. vyhlásit svrchovanost České republiky v oblasti financí, cen a cel
- 2. převzít působnost nad státními příjmy na území České republiky a zastavit dělení rozpočtových příjmů mezi rozpočet federace a rozpočty republik.
- 3. do doby vzájemného vypořádání zablokovat příjmový a výdajový účet státního rozpočtu federace včetně federálních účelových fondů, upravit přechodný způsob financování některých federálních činností
- 4. stanovit daňové povinnosti hospodářských subjektů Slovenské republiky působících v České republice spolu s úpravou jejich organizačního uspořádání
- 5. rozhodnout o uplatňování cel ve vzájemném obchodu mezi oběma republikami
- 6. zajistit označení poštovních známek
- 7. označit státní ceniny, respektive emitovat nové ceniny
- 8. zahájit činnost celních přechodů.

Na úseku vnějších hospodářských vztahů, vzájemného obchodu a hospodářské soutěže :

- 1. vyhlásit plnou svrchovanost České republiky na úseku zahraničního

(pokračuje Pithart)

obchodu a vnějších ekonomických vztahů

- 2. převzít dosavadní působnost federace ve vztahu k podnikům zahraničního obchodu na území České republiky, dosavadní působnost federace v celní správě a v ochraně hospodářské soutěže

Na úseku pracovně právních vztahů a zaměstnanosti:

- vyhlásit svrchovanost České republiky v právních úpravách práce, mezd a sociální politiky

Na úseku materiálových a energetických dodávek:

- 1. realizovat dohody o dodávkách těchto komponentů připravených v zájmu plynulosti výroby a spotřeby
- 2. podepsat dohodu o platnosti hospodářských smluv mezi podniky České republiky a Slovenské republiky v souladu s novými platebními a kurzovými podmínkami.

V období po oficiálním vyhlášení samostatnosti České republiky a Slovenské republiky bude nutné pokračovat a rozpracovávat další opatření na jednotlivých úsecích, která zajistí racionální fungování ekonomiky České republiky. Soubor těchto opatření je pro jednotlivé úseky připravován.

Kromě uvedených opatření v ekonomice je nutné současně zabezpečit rozdělení také na dalších úsecích, které v současné době spadají do působnosti federace. Jde zejména o armádu, bezpečnost a zahraniční věci. Některá opatření bude nutno také provést ve školství, zdravotnictví a soudnictví.

Soubor všech zmíněných opatření je na úrovni rezortů rozpracováván do konkrétní podoby. Vláda České republiky vychází dále z toho, že v případě rozpadu federace bude nutno zejména v hospodářské oblasti dočasně ponechat v platnosti některé obecně závazné právní předpisy, které byly původně vydány federálními orgány. Je však pochopitelné, že celý výkon by od tohoto okamžiku příslušel orgánům republikovým, k čemuž by musela být neprodleně přijata příslušná legislativní opatření.

Paní poslankyně a páni poslanci, potud základní principy navrhovaného postupu v

(pokračuje Pithart)

situaci, kterou vláda nebude jakkoli přivolávat. Pokud k ní ovšem dojde, budeme postupovat střízlivě, účelně a s potřebnou rychlostí. Újmu, kterou by nám rozpad federace přivodil nezlehčujeme, ale ani nedramatizujeme. Věříme však, že by to byla újma velmi citelná pro obě strany. Znamenala by značné zdržení v tom, oč usilujeme a v nejednom ohledu i krok zpět. Museli bychom to zvládnout. Nepochybuji, že bychom to zvládli. Zatím se snažme takovéto situaci předejít. Budme vstřícní, ovšem v rozumné míře, která respektuje zájmy občanů České republiky. Federace, která má být zúčastněným stranám ku prospěchu, předpokládá oboustranou vůli ke společnému soužití, k soužití, které není chápáno jen jako nutné zlo. Předpokládá také určité racionální minimum, jímž je jednotná ekonomika.

Pokud shledáváte, vážené paní poslankyně a páni poslanci, připravenost vlády České republiky za přiměřenou, dejte to, mohu-li vás o to požádat, najevo jinak než potleskem. Obávám se, že by dnes zněl poněkud zlověstně. Děkuji vám.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji panu předsedovi vlády. Otevírám rozpravu k přednesenému obsahu. Hlásí se někdo do rozpravy?

- 257 -

Poslanec Alexandr Karych: Naváží na poslední slova pana premiéra, to znamená, že pokud bychom byli připraveni na nejhorší variantu, o které je zde řeč, viděl bych to pouze jako dílčí klad a nástup naší vlády. Pane premiére, vy sám jste hovořil o třech možnostech rozpadu federace, a to cestou ústavní a dvě cesty neústavní, případně odstoupení jedné republiky od reformy. Jsou si velmi podobné. Pohybujeme se tam v časovém horizontu, který nemůžeme odhadnout. Proto kroky, které jste dále dělil do jednotlivých skupin, a to do skupiny přípravné, do skupiny kroků, které jsou potřeba mít zrealizované ke dni rozdělení federace a skupina kroků, které budou následovat po smutném okamžiku, lze tomu rozumět tak, že výčet první skupiny, který jste přednesl, to jsou kroky, které musí být v přípravné fázi hotovy. Kdybyste byl tak laskav a zmínil se k tomu. Předpokládám, že výčet neznamena přípravu České vlády. Předpokládám, že za každým z bodů, které jste zde prezentoval, je konkrétní připravenost České vlády. Neptám se na to z toho důvodu, že bych toužil po tom, aby se federace rozpadla, ale právě proto, že tady jsou ještě dvě neústavní možnosti rozpadu federace, kdy nevidíme do časového horizontu a kdy nebude na přípravnou fázi dostatek času. Ta se koná. Pane premiére, prosím o stručnou odpověď. Děkuji vám.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji panu poslanci Karychovi. Hlásí se někdo do rozpravy?

Poslanec Ladislav Krčma: Vážený pane předsedající, vážená paní předsedkyně, vážená vládo, vážené poslankyně a poslanci, chci se vyslovit k předchozímu projevu pana premiéra z pohledu Moravanů.

K otázce Slovenska je nutno říci, že Slováci chtějí žít s námi ve společném státě. Pouze někteří extrémisté nemohou zapomenout na fašistický Slovenský stát z doby okupace.

19. CNR

73/1

22. 5. 1991

Pod/Bí

(pokračuje Krčma)

Současné napětí mezi Čechy a Slováky má však jiné kořeny. Troufám si říci, že je to jistý druh pražské nadřazenosti, která zaujímá obdobný postoj (dlouhotrvající potlesk) k zemi Moravskoslezské. K úspěšnému řešení vnitropolitické situace se musíme vrátit k počátku vzniku Československé republiky, tj. 10. září 1919, kdy byla podepsána sanžermenská smlouva, ve které se doslova praví: Národy, Čech Moravy a část Slezska, jakož i národy Slovenska z vlastní vůle se rozhodly spojit, a že se také skutečně spojily trvalým spolkem za tím účelem, aby vytvořily jednotný svrchovaný a samostatný stát. I za hitlerovské okupace byly uznávány země Bohmen und Mahren - Čechy a Morava. (šum v sále). Za totalitního režimu pragocentristé plně využili centralizované moci k potlačení identity Moravanů a Slezanů. Celá léta nebylo slyšet o prvním státu, který vznikl na našem území o Moravě. Teprve v poslední době je slyšet o Moravě a Slezsku alespoň v předpovědi počasí. Česká i federální vláda měly dostatek času od květnové výzvy v minulém roce, aby provedly obnovení práv země moravskoslezské. Slovensko v r. 1968 dosáhlo nápravy chyb z roku 1948, Morava a Slezsko dosud nikoli. Setrvávání v nynějším dualistickém státě se porušeje uvedená sanžermenská smlouva. V dějinách Moravy je to bezprecedentní stav. Kdy po 1200 let země nemá svoji vlastní samosprávu. Kdyby byly urychleně napraveny staré chyby, nebyla by vznikla dnešní situace se Slovenskem. Odmítání obnovy práv země moravskoslezské budí nedůvěru i u Slováků. Pochybují o úpřímnosti pražského centra i v jiných otázkách. Moravané jsou proto, aby si Slovenská republika vydobytá práva zachovala v jednotné spolkové nebo federativní republice československé avšak bez práv země moravskoslezské nemůže existovat jednota státu. Vinu za současný stav nese plně CNR, vláda ČR, včetně současných představitelů našeho státu. Chceme-li i do budoucna zachovat celistvost našeho

19. CNR

73/2

22. 5. 1991

Pod/Bí

(pokračuje Krěma)

státu, musíme se vrátit k podmínkám vzniku Československé republiky v roce 1918 respektive podle citované smlouvy z 10. 9. 1919. Děkuji vám.

Místopředseda CNR Zdeněk Malík: Hlásí se ještě někdo do rozpravy, pan poslanec Balcárek. Připraví se pan poslanec Zeman.

Poslanec Pavel Balcárek: Vážený pane místopředsedo, vážená vládo, vážené kolegyně a kolegoové, navazuji na příspěvek kolegy Krěmy. Jsem z toho trochu smutný. Je to doba, kdy bychom měli prokázat jako HSD, že chceme být tím mostem, tím svorníkem mezi Slovenskem a Čechami. Je to doba zkoušky, jestli budeme zralí pro to, co proklamujeme od začátku. Je to doba, kdy bychom se měli osvědčit být zprostředkovatelem pro trojfederaci pro spolkovou - založenou na územním občanském principu. Chyba je, že jsme nepřijali ústy pana posl. Mullera navrhovanou kombinaci principu národního, která zde padla z jeho úst. S tím občansko územním. Tímto způsobem jsme se znemožnili jako CNR tím, co jsme odhlasovali s těmi Slováky vyjednávat na úrovni. Toto oni neakceptují. Stejně jako náš přijatý požadavek, že má být silná federace - při tom jejich tlaku ze zdola, že se tady musí přenášet po uzavření smlouvy mezi republikami kompetence na federaci. To jsou dvě věci, které nám budou komplikovat proces o to sblížení, o to porozumění. Přesto jsem optimista a domnívám se, ona zřejmě vypukne jistá krize kolem přerozdělování prostředků koncem roku až se budeme opět nebo ve federálu přít o prostředky pro Slovensko, resp. Slovensko se bude pro provádění té své jiné nebo oslabené ekonomické reformy domáhat zvýšeného přidělu finančních prostředků pro nezaměstnanost, pro

19. ČNR

73/3

22. 5. 1991

Pod/Bí

(pokračuje Balcárek)

restrukturalizaci průmyslu, tedy pro ty problémy spojené s těmi těžkostmi, které tam mají díky totalitnímu režimu z minulosti - zbrojní průmysl, konverze atd. To si myslím, že bude situace, kdy snad ukáží větší ochotu. Kdyby šlo nějak prosadit, aby referendum, které považují za prostředek přímo demokracie, jako vy všichni, kdyby mohlo položit tu otázku - ne jestli chceme žít v jednom státě - já si myslím, že by to vyplynulo, že ano. Ale jestli chceme žít ve společeném státě založeném na třech, repsektive na čtyřech subjektech. I to Slezsko bych vzal v potaz. Slovensko by mohlo mít uspořádání autonomnější, jako má Bavorsko v rámci Spolkové republiky. Tomu nic nebrání. Přejme mu to. Nakonec by mohlo být na tom nacionálním principu. Vývoj, jak už jsme tu několikrát slyšeli i v projevu pana premiéra mělo jiny. Já jsem o tom také hovořil už v minulém roce, neprožilo období své státnosti, kdežto v rámci zemí České koruny Morava, Slezsko i Čechy byly spojeny státoprávním vývojem, tou pravicí ústavopravní v rámci zemí České koruny, čili to nás spojuje. Čili po této stránce věřím, že Morava se Slezskem bude svorníkem, že tady nějaké separatistické tendence nejsou, že potáhneme dál za stejný provaz a bojovat pro společný stát. Ovšem ta neochota - to musím tato slova tady proslovit, protože jsem byl nedávno opět na několika schůzích se svými voliči a slíbil jsem to, že to tady řeknu - zakotvit ústavodárným způsobem svébytnost Moravy a Slezska založenou na staletém historickém vývoji v rámci zemí České koruny, nahrává bohužel silně nacionální tendenci na Moravě. Podle předběžných výsledků sčítání lidu se k moravské národnosti hlásí zhruba polovina obyvatel Moravy. Lze právem očekávat, že nerespektování vůle obyvatel Moravy a Slezska povede v dalších volbách v červnu k prudkému poklesu kreditu kandidátů na poslanecká křesla z řad bývalého OF, a že povede k požadavkům na předčasné parlamentní volby. Čili domnívám se - a tím už končím - poslední věta - že by o státoprávním uspořádání

19. ČNR

73/4 z

22. 5. 1991

Pod/Bí

(pokračuje Balcárek)

republiky mělo rozhodnout lidové referendum, a že bychom k tomu měli urychleně přijmout zákon o referendu i tady v rámci ČNR, aby se týkalo referenda republikového. Děkuji za pozornost.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji panu poslanci Balcárkovi. Prosím pana poslance Zemana.

Poslanec Vladimír Zeman: Dámy a pánové, je mi to velice trapné, ale musím říci po tom všem hlasování, že to, co nám řekl velice tajně pan premiér, bylo včera v Mladé frontě dnes skoro doslova.

Poslanec Josef Vondráček: Pane předsedající, paní předsedkyně, vážená vládo, vážená sněmovno, nechtěl jsem vystoupit, ale objevilo se tady několik hlasů. Myslím si, že na programu tohoto jednání bylo, jestli vláda počítá s možností rozdělení federace, osamostatnění České republiky a jaké kroky by podnikla. Myslím si, že vůbec dneska nepřichází v úvahu projednávat, co dělat pro to, aby se federace zachovala. To snad je téma na někdy jindy, pokud se k němu vrátíme.

Myslím si, že vláda je připravena, že má představu o tom, co by se dělalo, a věřím, že má i konkrétní kroky k jednotlivým variantám a k náplni, kterou zde pan premiér přednesl.

Jednu poznámku. Víte, že sympatizuji s Moravou, že jsem zastáncem toho, aby do budoucna bylo i zemské uspořádání, ale prosím vás, zastupci HSD, myslím si, že nevhodně a při každé příležitosti toto zdůrazňujete a že tím místo toho, abyste získali sympatie, je od sebe odrážíte. Děkuji. /Potlesk./

Poslanec Vladimír Čech: Vážený pane premiére, jen velice stručně. Znepokojují mě výroky některých vrcholných politických reprezentantů slovenských, které by se daly shrnout v tom smyslu, že ještě není čas na rozpad federace, ale až na něj čas bude, že Slováci odejdou od nás. Až se jim prostě bude chtít. Mám takový pocit, jakoby se česká politická reprezentace snažila za každou cenu zachraňovat pořád něco, o čem slovenská reprezentace stejně už dávno rozhodla, jak s tím naloží. Působí to takovým dojmem, jakoby česká reprezentace neustále ustupovala, utíkala, byla jaksi v záklonu. Je to poměrně nerovný boj.

(pokračuje Čech)

Zajímalo by mě - protože cítím poměrně závažný nedostatek informací z vaší strany v tomto ohledu - zajímal by mě váš názor na toto: jestli s něčím podobným počítáte a jestli vás to třeb a také neznepokuje tak jako mě.

Poslanec Vladimír Komárek: Vážený pane místopředsedo, vážený pane premiére, dámy a pánové, chtěl bych se vyjádřit k této záležitosti zcela jednoznačně, a to zejména z toho pohledu, že případný rozpad federace by měl vážné důsledky na každého z nás. Proto se domnívám, že také každý z nás by měl dělat všechno pro to, aby k tomuto krajnímu řešení nedošlo.

Slyšeli jsme tady celou řadu opatření, respektive systémových opatření, která má vláda připravené pro případ, že by k takovému řešení došlo. Nedovedu si ovšem představit, vycházející z dnešní situace, jakým způsobem by se v této republice řešila otázka rozdělování aktiv a pasiv, jakým způsobem by se řešila otázka zahraniční zadluženosti apod.

Jsem toho názoru, že by to vedlo k tomu, že by byla vážně ohrožena ekonomická reforma, nebo alespoň došlo k jejímu váženému ohrožení z hlediska postupových kroků, které přijala vláda. Proto bych chtěl apelovat na nás všechny, abychom učinili opatření k tomu, aby k tomuto krajnímu řešení nedošlo. A pana premiéra bych prosil, jestli by mi mohl říci, jak asi odhaduje, jaké vážné problémy by tyto kroky měly do vlastního průběhu ekonomické reformy.

Poslanec Ivan Mašek: Vážený pane předsedající, vážená vládo, vážená Česká národní rado, mě zaujal v projevu pana premiéra následující problém. Zdá se mi, když pan premiér hovořil o tom, že v případě rozdělení státu, by bylo problémem, zda na území naší republiky platí federální zákony a po jakou dobu. Hovořil dokonce o tom, že se automaticky předpokládá, že by zbytek tohoto státu byl řízen českou vládou. Domnívám se, že tady nehrozí v současné chvíli ústavní cesta rozdělení tohoto státu,

19. ČNR

74/3

22.5.1991

hč/dv

(pokračuje Mašek)

že scénář, který měla, ten kritický scénář česká vláda připravila, je pro případ neústavních cest. Neústavní cesty rozhodně nehrozí ze strany České republiky.

Tedy došlo-li by na ústavu českou, k oddělení Slovenské republiky od společného státu, domnívám se, že je zřejmé, že to, co by tady zůstalo, by bylo nadále Československá republika a federální zákony by v ní samozřejmě platily. Děkuji vám.
/Potlesk./

Poslanec Pavel Popovič: Vážená paní předsedkyně, pane předsedající, dámy a pánové, jsem pevně přesvědčen, že to, co tady teď prožíváme, je pouze velitelsko-štábní cvičení pro případ krajní nouze. Nicméně pakliže má být dokonalé, chybí mi ve scénáři jedna věc - otázka řešení obrany, otázka nového řešení zahraničních vztahů, které by se musely přerozdělit, otázka řešení vnitřní i zahraniční bezpečnosti. Děkuji.

Poslanec Jiří Payne: Pane předsedající, pane předsedo vlády, česká vládo, vážení poslanci a poslankyně, příští týden budeme v poslaneckých klubech projednávat návrhy dohod popřípadě smluv mezi Českou a Slovenskou republikou. Domnívám se, že tato informace, kterou jsme vyslechli, byla potřebná a prospěšná pro projednávání těchto návrhů. Myslím, že bychom měli k dané situaci a k informaci, kterou jsme vyslechli přijmout určité usnesení. Dovolil bych si navrhnout, i když nebylo projednáno v klubech, reaguje na tuto situaci a můžeme se potom rozhodnout dále, jak bychom postupovali.

19. ČNR

74/4 ž

22.5.1991

hč/dv

(pokračuje Payne)

Navrhuji proto, přijmout usnesení v tomto znění:

Česká národní rada b e r e n a v ě d o m í
informaci vlády České republiky o přípravě opatření pro případ
rozdělení České a Slovenské federativní republiky, přednesenou
předsedou vlády ČR panem Petrem Pithartem v České národní radě
dne 22. května 1991.

Česká národní rada k o n s t a t u j e, že

1. ústředním zájmem české politiky byl a nadále zůstává společný
stát na území ČSFR,
2. vláda České republiky učinila potřebná opatření, nutná k
zajištění plynulého zásobování a základních nezbytných funkcí
státu i v takovém extrémním případě,
3. rozdělení společného státu by se negativně projevilo na
postupu transformace ekonomiky a částečně by to znamenalo
krok zpět se všemi z toho plynoucími důsledky pro životní
úroveň občanů České republiky.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji panu poslanci Paynovi, který vlastně předešel jednání, protože jsem ještě neuzavřel rozpravu. Ještě se hlásí paní poslankyně Kantůrková

Poslankyně Eva Kantůrková: Pane předsedající, pane premiére, česká vládo, dámy a pánové, jednáme o věci, která se netýká jenom nás, ale která se podle mého soudu týká federace, ale také Slovenské republiky. Když jsem poslouchala, co zde pan premier říkal, zdálo se mi, že je to líčení stavu na konci války a já považuji za správné, aby s tímto hrozivým stavem, který by vznikl v případě rozdělení, byla také seznámena slovenská republika, slovenská veřejnost a slovenská sněmovna. My vlastně agitujeme samy sebe proti rozpadu republiky. Říkáme, že ten, který je sto odejít z republiky i tímto neústavním způsobem, jsou Slováci a podle mého názoru by oni měli znát tyto naše poznatky, řešení, aby to na ně stejně zapůsobilo, jako to zapůsobilo na mne.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji paní poslankyni Kantůrkové.
Dále se hlásí pan poslanec Bělehrádek.

Poslanec Stanislav Bělehrádek: Vážený pane předsedající, vážená vládo, vážené kolegyně, vážení kolegové. Když jsme zařazovali tento bod do programu, tak jsme chtěli znát, zda-li je vláda připravena na takovouto katastrofickou situaci, zda se zabývá tím, kdyby náhodou došlo tomu, že vznikne taková situace, že vzniknou dvě samostatné části, zda je na to připravena a zda má k tomu vytvořeny všechny předpoklady pro to, aby tyto oddělené části mohly fungovat. Domnívám se, že odpověď, kterou jsme dostali od pana premiéra byla v tomto směru vyčerpávající. Jsme jistě ale všichni proto, aby společný stát, jako takový, byl zachován. To znamená, že jsme slyšeli jednak ze strany české reprezentace a slovenské reprezentace, že budou taková jednání, která zabezpečí další funkci ČSFR. Jak jsme slyšeli z úst vlády, jsme na to připraveni, víme jaké kroky by měly následovat, aby funkce samostatného státního útvaru mohla pracovat dál. Otázku tajnosti jsme si schválili samy. Já se domnívám, že co jsme zde slyšeli, tajné není, a že zde mohli být přítomni zástupci tisku, rozhlasu a televize, protože šlo o věci, které musí každému logicky myslícímu člověku napadnout, že tímto způsobem musí každá vláda postupovat. Domnívám se, že jsme ani žádnou senzaci v tomto směru nemohli očekávat, protože každý z nás víme, co by asi muselo následovat, kdyby k takovému trojúhelníku došlo.

Pokud chceme mluvit o státním uspořádání, můžeme o něm mluvit jen tehdy, jestliže ČSFR, jako taková, zůstane zachována. Pokud by došlo k nějakému rozdělení, pak o nějakém dalším státním uspořádání není ani řeč a muselo by se na tuto otázku postupovat z úplně jiných principů.

My, jako příslušníci Čs. strany lidové, jsme toho názoru, že naše strana vždycky byla státní a v rámci křesťanské a demokratické unie udělá všechno proto, aby Česká a Slovenská federativní republika zůstala zachována. Samozřejmě jsme pro změny ve státním a územně právním členění, ale zásadně legální cestou, a tehdy, kdy to přijde na pořad jednání se k tomu budeme vyjadřovat a zaujímat stanovisko. (Potlesk)

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji. Hlásí se dále pan poslanec Domas.

19.ČNR

075/3

22. května 1991
Koc/Šv

Poslanec Josef Domas: Vážená sněmovno, vážená vládo, myslím, že bod byl zařazen ve smyslu toho, aby poslanci byli informováni, připravuje-li vláda nějaké opatření. Soudím, že snysl byl naplněn, ale nedoporučuji, aby ČNR zaujímala nějaké usnesení k tomuto bodu. Dávám to jako protinávrh k návrhu poslance Payna.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji poslanci Domasovi. Dále se hlasí pan poslanec Šuman.

Poslanec Vladimír Šuman: Vážení přítomní, předpokládám, že pan premier bude na některé otázky odpovídat a proto prosím, zda-li by nám ještě mohl říci, zda má vláda představu o tom, jak řešit politickou otázku celé věci v případě této tragické situace.

(pokračuje Šuman)

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji. Hlásí se paní předsedkyně Burešová.

Předsedkyně ČNR Dagmar Burešová: Vážená vládo, vážená sněmovno, mám drobnou poznámku. Pan premier mluvil o tom, že musíme lišit mezi třemi způsoby, jimiž by mohlo dojít k rozdělení našeho státu. Pokud by došlo k rozdělení ústavním způsobem, pak nepochybně je jenom jedna cesta, a to ta, o které mluvil pan premier. Pokud by ovšem došlo k rozdělení tak, že by Slovensko jednostraně prohlásilo, že nadřazuje své vlastní zákony nad federální, došlo by k separaci Slovenska jednostraným aktem a pak podle mého názoru nastává situace, kdy se stáváme právními nástupci my, tedy země české, a je otázka, zda vzhledem k tomu, že jne zde 330.000 Slováků bychom neměli i nadále nést název Československo. Proto připomínám, že pro případ zpracování dalších alternativ, by česká vláda, by měla i tuto variantu zvážit, protože pak by odpadala veškerá jednání ohledně dohody o mezinárodních smlouvách, o zastupitelských úřadech v zahraničí atd. Myslím, že až bude vláda zpracovávat tyto otázky dále, by měla vzít zřetel i na tuto možnost, která je podle mého názoru velice důležitá. (Potlesk)

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji paní poslankyni Burešové. Ještě se o slovo hlásí pan místopředseda Kalvoda.

Místopředseda ČNR Jan Kalvoda: Vážený pane předsedající, česká vládo, vážené kolegyně a kolegové. Padl zde návrh na usnesení přečtený kolegou Paynem a padl zde protinávrh pana kolegy Domase, aby nebylo přijato usnesení. Vznáším další návrh protože si myslím, že nakolik je zřejmo, že bodem dnešního pořadu schůze je právě tento bod, asi není možné, podle mého názoru, nepřijmout usnesení. Navrhuji ale jeho minimální podobu v tom smyslu, že by Česká národní rada vzala prostě na vědomí informaci o tom, o čem byla řeč dnešního dne. Či-li to je jen první bod, který navrhl kolega Payne. Jinak se domnívám, že bychom měli vést rozpravu v tom smyslu, jak je vymezena předmětem našeho jednání že bychom zde neměli dělat - zde apeluji i na sebe - jakoukoliv popularitu svým stranám a názorovým proudům, bít se v psa a tvrdit, že jsme pro federaci. Tento sbor má velikou zodpovědnost, která je vymezena bodem tohoto jednání a tak se ji pokusme unést. (Potlesk)

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji panu místopředsedovi Kalvodovi. Hlásí se ještě někdo do rozpravy. Pan poslanec Balcárek.

19. ČNR

76/1

22. 5. 1991

D/Df

Poslanec Pavel Balcárek: Vážený pane místopředsedo, vážená vládo, vážení kolegové a kolegyně. Přimlouvám se za návrh pana místopředsedy Kalvody, že bychom měli přijmout nějakou velice stručnou deklaraci ve prospěch vzájemnosti, že podporujeme myšlenku společného státu. Ale navíc v intencích příspěvku paní poslankyně Kantůrkové /domnívám se, že to bylo obsahem jejího příspěvku/, doporučoval bych, abychom vytvořili určitou delegaci, která by měla na reprezentativní úrovni jít do Bratislavy prodiskutovat tyto věci se SNR - už předběžně teď. Delegation by mohla být složena ze zástupců klubů. Jde o to přesvědčovat je argumenty. Jinak se nedomnívám, že by došlo k rozdělení neústavním způsobem, to si Slováci podle mého názoru netroufnou. Potřebují peníze, budou asi neustále jednat, resp. vydírat, řeknu-li to na rovinu, prostě, aby měli peníze na svoji ekonomiku. Čili půjde to legislativním způsobem. My s nimi musíme taky trošku tvrdě, postavit je před skutečnost - odsud podsud. Jednat s nimi. Děkuji.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji panu poslanci Balcárkovi. Hlásí se ještě někdo? Prosím, pan poslanec Výborný.

Poslanec Miloslav Výborný: Vážená paní předsedkyně, pane předsedající, dámy a pánové, jednak podporuji návrh pana místopředsedy Kalvody, jednak bych se rád vyjádřil k návrhu paní poslankyně Kantůrkové, který byl teď podpořen panem poslancem Balcárkem. Já ten návrh nepovažuji za dobrý. Naopak se domnívám, že se v žádném případě my jako ČNR nemůžeme stavět do jakési role rádce vůči SNR, vysvětlovat jí, jakým způsobem my přistupujeme k projednávání těchto záležitostí, jednat s nimi o tom, jak by oni měli přistupovat k řešení těchto záležitostí. Domnívám se, že je to záležitost SNR. Připomínám, že předmětem rozpravy k tomuto bodu pořadu vůbec není oddělování republik, ale jednání o tom, zda vláda má vypracovaný určitý scénář pro případ té československé tragédie. Myslím, že řada našich kolegů a kolegyně se minula svými příspěvky. Proto bych se velmi přimlouval za to, abychom žádnou delegaci do SNR neposílali, abychom žádné usnesení nasměřované vůči slovenské reprezentaci nepřijímali. Děkuji za pozornost. /Potlesk/.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji panu poslanci Výbornému. Prosím paní poslankyni Kantůrkovou s faktickou poznámkou.

19. ČNR

76/3

22. 5. 1991

D/Df

Poslankyně Eva Kantůrková: Dámy a pánové, pan poslanec Balcárek nevystihl ani můj podnět ani můj názor. Nic takového jsem nenavrhl - abychom vytvořili delegaci apod. Mou snahou ale bylo, protože se to netýká jen nás, a protože se považují za demokraticky založeného člověka, o takto vážných věcech informovat i druhou stranu.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji. Hlásí se ještě někdo do rozpravy? /Ne./ Prosím pana premiéra, aby se vyjádřil.

Premiér vlády Petr Pithart: Vážený pane předsedající, dámy a pánové, předpokládám, že kdybych si o to řekl, dali byste mně čas, abych si opatřil stenografický záznam a odpovéděl na otázky mně adresované po náležitě přípravě, protože tady opravdu každé slovo váží. Přesto si troufnu na některé otázky odpovědět.

Pokud jde o iniciativu informovat slovenskou stranu. Jak jste byli svědky, předložili jsme v podstatě technologii rozpojení. Nepředložili jsme nic, k čemu by sama slovenská strana nemohla po zevrubnější analýze dospět. Otázka, která je velice zajímavá je otázka, zda si takovou práci slovenská strana dala a jestli ne, tak proč. Ale rozhodně to nejsou výsledky myšlení, které by bylo druhé straně nedostupné.

Pan poslanec Karych mě přistihl vskutku při určité logické nedůslednosti, pokud jde o koncipování prvního oddílu, tzn. přípravné období. Tam bylo třeba říci, že si lze představit přípravné období ve dvojí, a to dost protikladné podobě. Jednak existuje ústavní cesta a se slovenskou stranou se jedná předtím, než k rozdělení dojde. Ale ústavní cesta zatím neexistuje, čili není vůbec možné jakékoli dohadování se slovenskou stranou. Nelze se dohadovat o něčem, co ústavně nelze provést. Dokud ústavní řešení event. rozdělení státu nebude existovat /tzn. nová ústava nebo ústavní zákon o referendu/, pak vskutku budeme muset celou přípravu prostě absolvovat sami. A my jsme vám část přípravné práce předvedli. Takže opravdu si lze přípravné období představit ve dvou úplně protikladných polohách. Jedna by vedla k relativně méně bolestným řešením, druhá by byla asi spojena - nelze to vyloučit - s obchodní válkou, tzn. sahalo by se okamžitě po kořutcích na liniích a pak nelze dost dobře odhadnout výsledky, na které jsem byl také dotázán. Kdyby bylo vše dohodnuto, nemusely by být tragické, ale kdyby to dohodnuto nebylo, pak by skutečně mohlo dojít k obchodní válce s důsledky velmi závažnými.

19. ČNR

76/5

22. 5. 1991

D/Df

/pokračuje Pithart/

Pan poslanec Čech, který už není zvědav na mou odpověď - poté, co se Česká národní rada spolupodílela na přijetí kompetenčního zákona, jsme slovenské straně ani slovy ani skutky neustoupili v žádném požadavku. Těch požadavků bylo a je několik. Je to státní smlouva, ústavní zákon o procesu přípravy ústavy, požadavek ratifikace ústavy národními radami poté, co bude přijata Federálním shromážděním. U ani jednoho z těchto požadavků jak tady byly formulovány, jsme slovenské straně neustoupili. Česká politická reprezentace byla relativně velmi jednotná.

Panu poslanci Maškovi bych chtěl říci, že se propadnu, jestli jsem řekl, že zbytek státu by byl řízen Českou vládou. Pane poslanče, absolutně nic takového jsem neřekl, nemůžete to ve stenografickém záznamu najít. Naopak jsem řekl, že federální zákony by platily, avšak provádění resp. výkon by byl logicky v rukou orgánu České republiky.

To je vše, ale pokládám za důležité si opravdu vaše otázky podrobněji prozkoumat. Bude-li to potřeba, ještě se k nim vrátit. Toto byly jen bezprostřední reakce. Děkuji.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji panu předsedovi vlády. Hlásí se pan ministr Dyba.

19. ČNR

76/6 ž

22. 5. 1991

D/Df

Ministr pro hospodářskou politiku a rozvoj Karel Dyba:
Pane předsedající, vážená sněmovno, mám několik poznámek k projednávané problematice a k některým dotazům, které zde zazněly.

Podle mého názoru scénář, který jste slyšeli, lze uplatnit na všechny možné varianty rozdělení federace. Pochopitelně konkrétní postup bude v každém případě odlišný. Ale co je podstatné, postup nelze naplánovat.

xxx

(pokračuje p. Dyba)

Je to trochu jako s ekonomickou reformou, můžete mít jistý scénář, ale protože je tam tolik neznámých, jak to všechno bude probíhat, tak ten scénář musíte vždycky podle skutečného života korigovat. Jistě by to zřejmě bylo plné emocí a externích vlivů, a nikdo nemůže říci, jak by to vlastně probíhalo, nelze to prostě dát do počítače.

Já jsem jednou při jisté příležitosti řekl, když se mě novináři ptali, jak by to vypadalo, že to mám někde v zadní zásuvce svého stolu. Tam to prostě leží. A takovou důležitost prostě tomu v problémech které máme před sebou také přisuzuji. Mám to tam, když k tomu dojde, tak to mohu vytáhnout a přizpůsobit to tomu, co se bude dít. Ale my máme mnohem důležitější a větší otázky a problémy k řešení.

Dále bych řekl, že v tom scénáři všechny věci jsou v té či oné poloze rozpracovanosti. Rozdělení aktiv a pasiv, třeba, když vezmu tuto otázku, nemůžete předem vyřešit, to začne až tehdy, když k něčemu dojde, potom teprve lze s tím něco udělat. Jaké budou dopady do průběhu reformy? Tady si myslím, že si umím představit takovou variantu, když už je to tady na pořadu, tak si tedy nastiňme a povězme si něco o tom, abychom si nedělali některé iluze, si myslím. Dovedu si představit, že dojde na Slovensku k vládní krizi a že budou vypsané volby. Je možné, že v těchto volbách, nevím zda je to vůbec ústavně možné, zřejmě v některých případech se nebude postupovat úplně jasně podle toho co je napsáno, v těchto volbách vyhraje někdo, kdo bude podporován hlasy SNS, levicových stran apod. A tento člověk prohlásí nikoli svrchovanost slovenských zákonů, ale že chce zůstat dále ve federaci, ale že je nutné přizpůsobit průběh transformace atd. tomu tempu, které existuje v důsledku slovenských specifik, třeba. Jak zareaguje na to politická reprezentace včetně vás, to bych chtěl rád vědět a slyšet, protože tady se nabízí zcela jiná varianta, když už mám mluvit o tom oddělení.

(pokračuje p. Dyba)

Nechci to dále rozšiřovat. Otázka řešení vnitřní a zahraniční bezpečnosti státu, až to přijde, tak najednou, kdyby to přišlo, nedej bože, tak samozřejmě to federální ministersvo nějakým způsobem dohodne s českým ministerstvem vnitra, a to nemůžete nějak připravit, to prostě nejde nějakým způsobem dopředu připravit takovéto řešení. Život ukáže, já doufám, že k tomu nikdy nedojde.

K těm otázkám svrchovanosti a jaké zákony tady budou platit a kdo bude vládnout, myslím, že by tady v Čechách byly vlády dvě, alespoň po nějakou dobu, možná dva tři dny a pak nějakým způsobem by se to muselo dořešit. Nezlobte se, že v některých případech to možná trochu zlehčuji, tedy tyto otázky, já jsem si vědom závažnosti těch věcí, ale zdá se mi, že v tom spektru problémů, které máme před sebou, že přece jenom toto není ten nejhlavnější problém a kdybychom to uměli řešit a pokročili v těch závažnějších otázkách, že toto by se stávalo ještě méně závažnější. Děkuji. (Potlesk.)

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji panu ministru Dybovi, vidím, že se již nikdo nehlásí, uzavírám rozpravu, a protože zde bylo naznačeno, že je potřeba udělat nějaké stručné usnesení, kterým bychom uzavřeli tento bod jednání, prosím znovu pana poslance Payneho, aby ten začátek přednesl, který bychom přijali jako usnesení k této zprávě, kterou považujeme za velmi obsáhlou a splnila to, co jsme od ní očekávali.

Poslanec Jiří Payne: Myslím, že podle jednacího řádu bychom měli hlasovat o návrzích v pořadí, v jakém byly podány, abych zjednodušil procedurálně tento proces stahuji zbývající část svého návrhu, takže zůstává pouze tento text:

"Česká národní rada bere na vědomí informaci vlády o přípravě opatření pro případ rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky, přednesenou předsedou vlády České republiky Petrem Pithartem v České národní radě dne 22. května 1991.". Děkuji.

Místopředseda ČNR Zdeněk Malík: Děkuji, slyšeli jste obsah stručného a zcela postačujícího, domnívám se, závěrečného prohlášení.

Dávám hlasovat, kdo souhlasí se zněním, které přednesl pan poslanec Payne, ať zvedne ruku! 92. Děkuji.

Kdo je proti? 1.

Zdržel se hlasování? 24.

Děkuji, to znamená, že toto stanovisko parlamentu bylo přijato a tím se uzavírá devátý bod. Doporučuji, abychom pokračovali v přerušených interpelacích, protože už je zde pouze 5 přihlášek, pak přeručíme schůzi na večeri. Nyní následuje desetiminutová technická přestávka, kvůli tomu, aby se to zase všechno uvedlo do normálního stavu.
